

DE VRIJWILLIGERSWETGEVING IN EEN NOTENDOP

Je staat op het punt om een (publiek) evenement te organiseren. Super! Wellicht willen je vrienden, burens, leden van lokale verenigingen, enzovoorts een handje toesteken. Heel fijn! Echter, wees je bewust dat je in een aantal gevallen gebonden bent aan het naleven en respecteren van de vrijwilligerswetgeving.

Omdat we beseffen dat men vaak door de bomen het bos niet meer ziet, hebben we hieronder de belangrijkste krijtlijnen betreffende de vrijwilligerwetgeving uitgeschreven. Lees deze informatie aandachtig en doe het nodige, zodat je zeker in orde bent met de allerbelangrijkste elementen.

Deze informatie kan nuttig zijn voor vrijwilligers in spe, of organisaties die vrijwilligerswerk aanbieden.

1. Vrijwilligerswerk, wat is dat?

Een organisatie of vereniging vrijblijvend een handje helpen, zonder dat men daar voor vergoed of toe verplicht wordt, vatten we onder de noemer “vrijwilligerswerk”. Denk aan het helpen bij de opbouw of de drankvoorziening van een fuif, knutselen voor een openingsfeest, stickerverkoop, ...

Men is geen vrijwilliger als hij/zij enkel iets doet voor zichzelf, vrienden of familie (vriendendienst) of wanneer men voor het werken betaald wordt. Men mag natuurlijk wel een vrijwilligersvergoeding ontvangen voor de geboden hulp.

2. Waar kan je vrijwilligen?

Enkel in organisaties zonder winstoogmerk mag men vrijwilligen. Help je in andere organisaties, of bij kennissen/vrienden/familieleden, dan valt dit niet onder de noemer “vrijwilligerswerk”. In onderstaande organisaties mag men vrijwilligen:

- een vzw
- een stichting van openbaar nut (Kind en Gezin, Koning Boudewijnstichting, Stichting tegen kanker, ...)
- een feitelijke vereniging (jeugdbeweging, straatcomité, ...)
- een gemeente of OCMW, een school of bibliotheek

Het staat iemand vrij om in meerdere organisaties te vrijwilligen. Men mag ook vrijwilligerswerk verrichten in de organisatie waar de vrijwilliger als werknemer tewerkgesteld is, maar dan moet de aard van de activiteit grondig verschillen van het dagelijkse werkpakket.

3. Iedereen vrijwilligt?

Iedereen mag vrijwilligen vanaf het jaar waarin hij of zij 16 jaar wordt. Echter, bepaalde mensen moeten eerst wat zaken/formaliteiten in orde brengen vooraleer ze mogen starten met vrijwilligen. Het gaat over:

- werklozen of bruggepensioneerden (meldingsplicht - invullen formulier C45B)
- mensen die een leefloon van het OCMW krijgen (meldingsplicht bij dossierbeheerder)
- mensen die een uitkering krijgen van de mutualiteit (meldingsplicht bij de adviserend geneesheer van de mutualiteit)
- vluchtelingen die in een opvangcentrum verblijven

Op www.vrijwilligerswerk.be vind je alle details over deze formaliteiten. Het is erg belangrijk dat bovenstaande mensen deze formaliteiten in orde brengen, omdat ze anders benadeeld kunnen worden (sanctie/boete, verlies van leefloon, ...).

4. Wat zijn de rechten en plichten van een vrijwilliger?

Recht op informatie

Vooraleer men start met het vrijwilligerswerk, is de organisatie verplicht de onderstaande zaken kenbaar te maken. Hoe ze de vrijwilliger informeert, bepaalt de organisatie zelf (via een nota, de website, gesprek, ...).

- het doel van de organisatie
- het soort organisatie: vzw, feitelijke vereniging, gemeentebestuur – dit heeft immers invloed op jouw eigen aansprakelijkheid als vrijwilliger (zie hoofding 5 “verzekering”)
- de verzekeringen die er voor je zijn afgesloten
- de kosten die je (eventueel) krijgt terugbetaald
- dat je je als vrijwilliger aan de geheimhoudingsplicht moet houden (discretie)

Recht op bescherming volgens het arbeidsrecht

Indien men als vrijwilliger onder gezag werkt, is in principe het arbeidsrecht van toepassing. Hierover heerst erg veel discussie vandaag de dag: de invulling “onder gezag” is niet expliciet gedefinieerd en verschillende partijen hebben een andere mening betreffende de toepassing van de arbeidswetgeving op vrijwilligerswerk. De overheid is de regelgeving hieromtrent aan het uitklaren. Tot er meer duidelijkheid is, is het best onderstaande beschermingsmaatregelen na te leven:

- maximum 4,5 uur aan één stuk werken
- respecteren van de wettelijke rustpauzes (na 4,5 uur verplicht even pauze te nemen)
- afhankelijk van de leeftijd van de vrijwilliger, mag hij/zij na bepaalde uren niet meer als vrijwilliger aan het werk zijn (15-16 jaar: max. tot 22 uur, 16-18jaar: max. tot 23 uur).

Geheimhoudingsplicht

Met de geheimhoudingsplicht pleit men in eerste instantie voor een zeer bewuste omgang met de informatie die men als vrijwilliger ziet, hoort, krijgt, ... wanneer men vrijwilligerswerk verricht. De

vrijwilliger dient ten alle tijden zeer bewust en discreet om te gaan met de informatie die hij/zij verkrijgt, zowel met informatie over personen waar men als vrijwilliger mee in contact komt, als over het reilen en zeilen van de organisatie zelf.

In tweede instantie doelt men op het gegeven dat een vrijwilliger geheimen kan vernemen waarover hij/zij het stilzwijgen moet bewaren. Dit komt vooral voor bij vrijwilligerswerk in bepaalde sectoren (verzorgings- en gezondheidssector). Specifieke persoonlijke informatie wordt hier vaak in vertrouwen meegedeeld, waarbij dat vertrouwen door de vrijwilliger niet geschaad mag worden. Daarom vraagt men deze informatie geheim te houden.

5. Is een vrijwilliger verzekerd?

Is hij/zij zelf persoonlijk aansprakelijk tijdens het vrijwilligerswerk?

Vrijwilligers zijn in principe immuun op weg naar en van hun vrijwilligerswerk. De organisatie heeft een verzekeringsplicht (burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering). Schade aan zichzelf – lichamelijke ongevallen – valt hier niet onder. Best vraagt de vrijwilliger bij de organisatie altijd goed na waar de organisatie hem/haar precies voor verzekert en waarvoor niet. Zo staat men nooit voor verrassingen en kan men zelf kiezen of hij/zij toch nog wil vrijwilligen.

Organisaties kunnen een gratis vrijwilligersverzekering afsluiten via de provincie. Deze verzekering biedt de vrijwilliger waarborgen voor rechtsbijstand, lichamelijke ongevallen en burgerrechtelijke, buitencontractuele aansprakelijkheid. Het afsluiten van deze verzekering wordt ten zeerste aangeraden. Meer informatie vindt u op de website <http://www.limburg.be/loket#8128>.

Bescherming bij fouten

Maakt de vrijwilliger een fout en berokkent hij/zij schade aan een ander, dan zal de organisatie meestal de schade van de kosten moeten dragen. Dat is zo in een vzw, een koepelorganisatie en haar afdelingen of een openbare organisatie. Bij een feitelijke vereniging, zonder betaalde medewerkers en niet-afhankelijk van een grotere organisatie, ligt het anders; dan hoeft de organisatie de kosten van de schade niet te dragen. De vrijwilliger wordt zelf wellicht aansprakelijk gesteld.

Als de vrijwilliger een zware fout maakt, of telkens dezelfde fout maakt waar hij/zij al vaker op werd gewezen, of als hij/zij bedrog pleegt, of een fout maakt met opzet, dan kan het zijn dat de vrijwilliger zelf de schade bij fouten moet terugbetalen.

Autoverzekering

Het kan zijn dat de vrijwilliger met zijn/haar eigen auto rondrijdt. Wees je er echter van bewust dat een organisatie niet verplicht is om een autoverzekering voor de vrijwilliger af te sluiten. Men dient zelf een autoverzekering burgerrechtelijke aansprakelijkheid af te sluiten. Bij het berokken van schade aan een ander, komt de autoverzekering van de vrijwilliger tussen.

Verzekering van eigen materiaal

Een organisatie is niet verplicht om de vrijwilliger te vergoeden indien zijn/haar eigen materiaal stuk gaat tijdens het vrijwilligerswerk. Wees je als vrijwilliger hiervan bewust en laat best zoveel mogelijk eigen materiaal thuis.

6. Als vrijwilliger recht op vergoedingen/onkosten?

Een organisatie kan ervoor kiezen een vrijwilliger een vrijwilligersvergoeding uit te betalen. Ze is dit niet verplicht. Indien ze een vergoeding toekent, kan ze dit op twee manieren doen:

- ze betaalt een vast forfaitair bedrag (max. €33,36/dag, of €1334,55/jaar)
- de organisatie betaalt de vrijwilliger de kosten terug die hij/zij kan bewijzen, bijvoorbeeld een treinticket of een rekening voor een broodje dat de vrijwilliger at tijdens het vrijwilligerswerk

Men hoeft geen belasting te betalen op een vrijwilligersvergoeding, aangezien dit geen loon of inkomen is. Let wel, gaat de vrijwilliger over het maximumbedrag bij een vaste vergoeding of levert hij/zij geen bewijs voor de gemaakte kosten, wordt de vergoeding als een loon bekeken. Dan moet de vrijwilliger dus wel belastingen betalen.

U kan steeds contact nemen met de Bilzerse Vrijwilligerscentrale bij eventuele vragen of bemerkingen betreffende vrijwilligerswerk (in Bilzen) en/of de vrijwilligerswetgeving.

Telefonisch kan u de Vrijwilligerscentrale via het nummer +32 89 519 547 bereiken, via e-mail stuurt u een mailtje naar vrijwilligerscentrale@bilzen.be.